

Sygn. akt I ACa 419/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Alicja Myszkowska (spr.)

Sędziowie: Sędzia SA Wincenty Ślawnicki

Sędzia SA Dariusz Limiera

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **D. M. (1) i U. M.**

przeciwko **Bankowi Spółdzielczemu w P.**

o zapłatę

oraz z powództwa **R. M. (1)**

przeciwko **Bankowi Spółdzielczemu w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji wszystkich powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 17 grudnia 2014 r. sygn. akt I C 871/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok w punktach I 2 i II 2 w ten tylko sposób, że obniża zasądzone z tytułu zwrotu kosztów postępowania kwoty 7.217 złotych do kwot po 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza solidarnie od D. M. (1) i U. M. na rzecz Banku Spółdzielczego w P. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. zasądza od R. M. (1) na rzecz Banku Spółdzielczego w P. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 419/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w połączonych celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w P. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności:

I. z powództwa D. M. (1) i U. M. oddalił powództwo (pkt 1) i zasądził solidarnie od D. M. (1) i U. M. na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2),

II. z powództwa R. M. (1) oddalił powództwo (pkt 1) i zasądził od R. M. (1) na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2).

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a którego istotne elementy przedstawiają się następująco:

W dniu 1 marca 2012 r. powód D. M. (1) zawarł z pozwanym umowę o kredyt w rachunku bieżącym nr 10/07/RB/12. Udzielony D. M. (1) kredyt był kredytem odnawialnym w rachunku bieżącym udzielonym w maksymalnej kwocie 200.000 zł na okres od dnia 1 marca 2012 r. do dnia 28 lutego 2013 r. (§ 1 ust. 1 umowy kredytu).

Kredyt mógł być odnowiony na kolejny okres bez konieczności jego spłaty, przy czym odnowienie kredytu następowało na podstawie wniosku kredytowego, dokumentów umożliwiających ocenę zdolności i potrzeb kredytowych oraz podpisanej z wnioskodawcą nowej umowy kredytowej (§ 1 ust. 4).

Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązany był dokonać ostatecznej spłaty wykorzystanego kredytu, odsetek i innych należności w terminie do 28 lutego 2013 r.

W dniu 1 marca 2012 r. U. M. zawarła z pozwanym umowę poręczenia zobowiązania D. M. (1) w kwocie 200.000 zł wynikającego z umowy o nr (...).

Zgodnie z § 2 ust. 2 umowy poręczenia – poręczenie obejmowało zobowiązania dłużnika istniejące w chwili udzielenia poręczenia, jak i mogące powstać w przyszłości z tytułu wyżej wymienionej umowy wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Banku, na wypadek gdyby dłużnik nie wykonał tych zobowiązań w oznaczonym terminie.

W dniu 1 marca 2012 r. R. M. (1) zawarł z pozwanym umowę poręczenia zobowiązania D. M. (1) w kwocie 200.000 zł wynikającego z umowy o nr (...).

Zgodnie z § 2 ust. 2 umowy poręczenia – poręczenie obejmowało zobowiązania dłużnika istniejące w chwili udzielenia poręczenia, jak i mogące powstać w przyszłości z tytułu wyżej wymienionej umowy wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Banku, na wypadek gdyby dłużnik nie wykonał tych zobowiązań w oznaczonym terminie.

W pozwanym banku kredyt odnawialny w rachunku bieżącym mógł zostać udzielony kredytobiorcy na okres do trzech lat z bieżącym okresem udostępnienia kredytu - 12 miesięcy. Jedynie w przypadku zawarcia pierwotnej umowy kredytu na okres powyżej roku po upływie bieżącego okresu udostępnienia kredytu - 12 miesięcy - bank udostępniał kredyt na kolejny okres pod warunkiem, że wpływy środków pieniężnych na rachunek bieżący, w którym udzielony był kredyt, pochodząc z prowadzonej działalności gospodarczej nie obniżyły się poniżej podstawy ustalenia limitu kredytu. Taka umowa jak zawarta przez powoda D. M. (1) o kredyt w rachunku bieżącym na 12 miesięcy nigdy nie jest automatycznie przedłużana. Konieczny był wniosek klienta oraz przeprowadzenie analizy sytuacji finansowo-ekonomicznej klienta. Taki wniosek nie został złożony przed dniem 28 lutego 2013 r. Podanie D. M. (1) o przedłużeniu terminu spłaty kredytu obrotowego wpłynęło w formie mailowej w dniu 28 lutego 2013 r.

Pozwany prowadził z D. M. (1) korespondencję mailową na temat spłaty kredytu obrotowego. Powód D. M. (1) deklarował spłatę w kwocie po 5.000 zł miesięcznie.

Wobec braku spłaty zadłużenia pozwany wystawił w dniu 22 maja 2013 r. dwa bankowe tytuły egzekucyjne jeden przeciwko D. M. (1) i U. M., a drugi przeciwko R. M. (1).

W bankowym tytule egzekucyjnym przeciwko D. M. (1) i U. M. stwierdzono, iż zobowiązanie D. M. (1) wynika z udzielonego kredytu w rachunku bieżącym na mocy umowy nr (...) z dnia 1 marca 2012 r., które to zadłużenie stało się w całości wymagalne w dniu 1 marca 2013 r. Zobowiązanie U. M. wynika z poręczenia umową nr (...). Umowa

kredytu i poręczenia obejmuje solidarną odpowiedzialność dłużników. Wysokość wymagalnych wierzytelności banku na dzień wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego wynosi: 196.088,79 zł z tytułu należności głównej, 100 zł z tytułu wezwań do zapłaty, 3 zł z tytułu prowizji oraz 6.258,72 zł z tytułu odsetek.

W bankowy tytuł egzekucyjny podano też, że dłużnicy w oświadczeniu o poddaniu się egzekucji z dnia 1 marca 2012 r. poddali się egzekucji do kwoty 340.000 zł.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. akt II 1 Co 4376/13 Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi nadał, na wniosek pozwanego, powyższemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności w całości oraz orzekł o kosztach procesu.

W bankowym tytule egzekucyjnym przeciwko R. M. (1) pozwany stwierdził, iż jego zobowiązanie wynika z poręczenia umową nr (...) za zobowiązanie D. M. (1) wynikające z umowy o kredyt w rachunku bieżącym nr 10/07/RB/12 z dnia 1 marca 2012 r., które to zadłużenie stało się w całości wymagalne w dniu 1 marca 2013 r. Umowa kredytu i poręczenia obejmuje solidarną odpowiedzialność dłużników. Wysokość wymagalnych wierzytelności banku na dzień wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego wynosi: 196.088,79 zł z tytułu należności głównej, 100 zł z tytułu wezwań do zapłaty, 3 zł z tytułu prowizji i 6.258,72 zł z tytułu odsetek.

W bankowy tytuł egzekucyjny podano też, że dłużnik w oświadczeniu o poddaniu się egzekucji z dnia 1 marca 2012 r. poddał się egzekucji do kwoty 340 000 zł.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. akt II 1 Co 4378/13 Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi nadał, na wniosek pozwanego, powyższemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności w całości oraz orzekł o kosztach procesu.

W świetle powyższych ustaleń Sąd I instancji doszedł do przekonania, że roszczenia powodów nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podkreślił, że powództwo przeciwegzekucyjne może być oparte na jednej z trzech podstaw wymienionych w art. 840 § 1 k.p.c. Strona powodowa podstawy prawnej swojego roszczenia upatruje w treści art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Sąd Okręgowy wskazał, że powodowie kwestionowali istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego tj. tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu, zatem dopuszczalne jest badanie trafności zarzutów podniesionych przez powodów. Powodowie swoje twierdzenia co do braku istnienia obowiązku stwierdzonego kwestionowanymi tytułami wykonawczymi opierali na argumentacji dotyczącej braku wymagalności roszczenia oraz na nieważności umów poręczenia zawartych przez U. M. i R. M. (1). Nadto, podnosili sprzeczność zawartych umów poręczenia z art. 878 § 1 k.c. zgodnie, z którym poręczyciel może poręczyć za dług przyszły tylko, gdy wysokość tego długu jest z góry oznaczona. Sąd I instancji powyższe zarzuty ocenił jako chybione.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, iż wbrew stanowisku strony powodowej w przedmiotowej sprawie treść umowy o kredyt w rachunku bieżącym nr 10/07/RB/12 zawartej z D. M. (1), w szczególności § 1 ust. 4, wskazuje na to, że nietrafna jest argumentacja dotycząca automatycznego przedłużenia tej umowy na następny okres. Zgodnie ze wskazanym postanowieniem umowy, kredyt mógł być odnowiony na kolejny okres bez konieczności jego spłaty, przy czym odnowienie kredytu następowało na podstawie wniosku kredytowego, dokumentów umożliwiających ocenę zdolności i potrzeb kredytowych oraz podpisanej z wnioskodawcą nowej umowy kredytowej. Wobec braku wniosku złożonego przed 28 lutego 2013 r. i braku przedłużenia obowiązywania umowy wierzytelność stała się wymagalna po

upływie terminu spłaty kredytu wynikającego z umowy. Umowa była zawarta na czas określony - 12 miesięcy i jej rozwiązanie nie wymagało dodatkowego oświadczenia woli banku o jej wypowiedzeniu.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów, Sąd I instancji wskazał, że nie jest wierzytelnością przyszłą wierzytelność istniejąca, ale jeszcze niewymagalna. Jeśli zatem w chwili zawarcia umowy poręczenia dłużnik jest już zobowiązany do spełnienia skonkretyzowanego świadczenia, które jest jeszcze niewymagalne, to mamy do czynienia z długiem istniejącym. Długiem przyszłym jest zatem dług, który jeszcze nie istnieje w chwili zawarcia umowy poręczenia i w tym czasie dłużnik nie jest zobowiązany do świadczenia oznaczonego pod względem treści i przedmiotu świadczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2002 r., II CKN 1052/00, PB 2003, Nr 6, s. 13).

Sąd Okręgowy podniósł, iż w niniejszej sprawie R. M. (1) i U. M. poręczyli za zobowiązanie D. M. (1) w wysokości wynikającej z umowy kredytu zawartej z pozwanym, zaś zgodnie z § 2 ust. 2 umów poręczenia, poręczenie obejmowało zobowiązania dłużnika istniejące w chwili udzielenia poręczenia, jak i mogące powstać w przyszłości z tytułu wyżej wymienionej umowy wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Banku, na wypadek gdyby dłużnik nie wykonał tych zobowiązań w oznaczonym terminie.

Sąd I instancji, powołując utrwalony w judykaturze pogląd, wskazał, że nie podlega ograniczeniu z art. 878 § 1 k.c. poręczenie za dług z umowy pożyczki obejmujący kapitał i odsetki umowne, których rozmiaru (kwoty) nie można z góry przewidzieć, zaś ważność poręczenia za dług przyszły nie jest zależna od wskazania w umowie poręczenia kwoty tego długu, lecz wystarczy, aby można było uznać taki dług za określony. Wystarczy zatem ustalenie jedynie zakresu długu, co nie musi być jednoznaczne ze wskazaniem wysokości świadczenia pieniężnego, w szczególności wówczas, gdy w chwili udzielania poręczenia nie da się go precyzyjnie określić. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie wyżej wskazane wymogi zostały spełnione przez wyraźne określenie stosunku prawnego, z którego wynika zabezpieczona wierzytelność, nadto ograniczenie odpowiedzialności powodów wynikało także ze złożonych oświadczeń o poddaniu się egzekucji statuujących górną granicę odpowiedzialności powodów z tytułu przedmiotowego zobowiązania do kwoty 340.000 zł.

W konsekwencji Sąd I instancji oddalił oba powództwa w całości.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od powodów na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego.

Powodowie D. M. (1), U. M. oraz R. M. (1) zaskarżyli apelacją powyższy wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 878 § 1 k.c. poprzez niewłaściwą interpretację i zastosowanie wyrażające się w uznaniu, iż dług przyszły, za który poręczono jest określony poprzez oznaczenie wysokości, jeśli wskazana wysokość dłużnik złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, a w tym oświadczeniu wskazano limit, do którego wierzyciel może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny,

2. mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie statuowanej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, iż:

- § 2 ust. 2 umów poręczenia łączących pozwanego z powódką U. M. oraz powodem R. M. (1), wskazuje na wskazuje na określenie zakresu wierzytelności przyszłej, w sytuacji, gdy poręczenie za „inne należności Banku, na wypadek, gdyby Dłużnik nie wykonał tych zobowiązań w oznaczonym terminie” nie wskazuje na stosunek prawny z którego wynika ewentualne zobowiązanie dłużnika, jak również nie zawiera informacji pozwalających oszacować wysokość tego zobowiązania,

- pismo pozwanego z dnia 27 marca 2013 r. w perspektywie warunków umowy z dnia 1 marca 2012 r. nie świadczy o przedłużeniu okresu kredytowania w trybie § 1 ust. 4 tego kontraktu.

W przekonaniu apelujących, nie sposób uznać, by postanowienie § 2 ust. 2 umów poręczenia z dnia 1 marca 2012 r. spełniało warunek „określenia długu przyszłego”, nawet przy odejściu od rygorystycznej wykładni art. 878

§ 1 k.c. bowiem formuła przytoczona w zarzucie opisująca dług nie zawiera żadnej informacji pozwalającej na ustalenie ewentualnej podstawy prawnej wierzytelności banku (umowa kredytu, regulamin w zakresie obowiązków kredytobiorców czy inny akt normatywny), ani nie opisuje żadnego mechanizmu, który pozwoliłby na oszacowanie wysokości wymienionych należności, pozbawiając poręczyciela możliwości kontroli zadłużenia jakie może powstać w wyniku realizacji umowy poręczenia.

Apelujący podkreślili, że o ile aktualne liberalne podejście do ograniczenia przewidzianego w art. 878 § 1 k.c. odpowiada praktyce bankowej, to wcześniej prezentowane ujęcie było lepiej skorelowane z treścią art. 878 § 1 k.c. (tak J. Górecki [w:] K.Osajda (red.) Kodeks Cywilny. Komentarz, wyd. C.H. Beck, 2014, wyd. 10).

Nadto, w ocenie apelujących oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone w trybie art. 97 ust. 1 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2012 r. poz. 1376 ze zm.) ma całkowicie inny zakres zastosowania niż umowa poręczenia i podlega odmiennemu reżimowi prawnemu, zatem powiązanie ograniczenia przewidzianego w art. 878 § 1 k.c. z wymogami dotyczącymi oświadczenia o poddaniu się egzekucji nie znajduje żadnego uzasadnienia w treści ww. przepisów, a nawet w ogólnie zarysowanych funkcjach wymienionych instytucji.

Apelujący zarzucili także nazbyt pobieżną analizę istoty łączącej pozwanego z powodem D. M. (1) umowy odnawialnego kredytu w rachunku bieżącym. Apelujący zaznaczyli, iż art. 69 ustawy Prawo bankowe nie wymaga, by umowa kredytu została zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Dopuszczalne jest zatem zawarcie takiej umowy w sposób dorozumiany. W ocenie apelujących, w momencie zakończenia okresu bieżącego korzystania z kredytu, złożenia deklaracji powoda D. M. (1) co do woli przedłużenia okresu kredytowania, pozytywna weryfikacja zdolności kredytowej powoda, wyrażona w piśmie z dnia 27 marca 2013 r., pozwala uznać, iż pozwany bank złożył oświadczenie o zawarciu nowej umowy przedłużającej okres kredytowania, co świadczy o zawarciu dodatkowej umowy kredytu, o której mowa w § 1 ust. 4 umowy z dnia 1 marca 2012 r.

Nadto jako nietrafne ocenili oddalenie przez Sąd I instancji wniosku o przesłuchanie R. M. (1) jako świadka D. M. (1), wskazując, iż połączenie do wspólnego rozpoznania nie odbierało rzeczonemu wnioskowi waloru dopuszczalności.

Apelujący podnieśli również wadliwość rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu. Wskazali, iż podana w pozwach wartość przedmiotu sporu odpowiadała kwocie 196.088,79 zł stanowiącej należność główną ujętą w kwestionowanych przez powodów bankowych tytułach egzekucyjnych. Wymieniona wartość nie podlegała sprawdzeniu przez Sąd I instancji w trybie art. 25 § 1 k.p.c., jak również nie była przedmiotem zarzutu, o którym mowa w art. 25 § 2 k.p.c. W tej sytuacji, uwzględniając, iż sprawy połączone w trybie art. 219 k.p.c. zachowują swoją odrębność, a Sąd I instancji nie podał żadnych argumentów, które pozwalałyby na uznanie, że nakład pracy pełnomocnika uzasadniał zastosowanie podwyższonej stawki, stawka wynagrodzenia pełnomocnika powinna być ustalona w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2012 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

W konkluzji apelujący wniesli o uchylenie orzeczenia zapadłego wobec D. M. (1), U. M. oraz R. M. (1) w całości i przekazanie rzeczonych spraw do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów okazała się zasadna w części.

Niemniej Sąd Apelacyjny uwzględnił argumentację powodów jedynie w niewielkim zakresie, a mianowicie w części dotyczącej błędnego rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego.

Uwzględniając niekwestionowaną w toku postępowania wartość przedmiotu sporu w kwocie 196.088,79 zł, stawka pełnomocnika pozwanego w każdej z połączonych spraw, winna być ustalona w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 461 poz. 490 ze zm.). Zatem zarówno zasądzona solidarnie od D. M. (1) i U. M., jak i kwota zasądzona od R. M. (1), na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji winna wynosić 3617 zł, a nie jak orzekł Sąd Okręgowy - 7.217 zł.

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie postąpił wbrew ustanowionej w art. 233 § 1 k.p.c. zasadzie swobodnej oceny dowodów i dokonał analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w sposób kompleksowy, wszechstronny i bezstronny. Zbierając zaś materiał dowodowy, uczynił to w sposób prawidłowy w zakresie norm prawa procesowego i wywiódł trafne wnioski jurydyczne, a swoje stanowisko w tym zakresie wyczerpująco i przekonywująco uzasadnił. W ocenie Sądu II instancji apelujący nie zdołał zakwestionować ani kryteriów oceny dowodów (zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego) określonych w powołanym art. 233 § 1 k.p.c. ani dokonanej przez Sąd I instancji oceny, poczynionych na jej podstawie ustaleń faktycznych oraz wywiedzionych wniosków.

Z prawidłowo ocenionego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego wynikają jasno okoliczności przeciwne do twierdzeń apelujących.

W pierwszej kolejności – wbrew porządkowi skargi apelacyjnej - należy podnieść, iż podnoszony przez powodów w toku postępowania zarzut, że umowa kredytu miała zostać przedłużona „automatycznie” lub w sposób dorozumiany, nie mogą się ostać w świetle treści zawartej umowy kredytowej.

Po pierwsze, w ocenie Sądu Apelacyjnego z umowy tej jednoznacznie wynika, że umowa została zawarta na określony okres - od 1 marca 2012 r. do 28 lutego 2013 r., zaś kredyt może zostać odnowiony na kolejny okres bez konieczności jego spłaty, przy czym odnowienie następuje na podstawie wniosku kredytowego, dokumentów umożliwiających ocenę zdolności i potrzeb kredytowych oraz podpisanej z wnioskodawcą nowej umowy kredytowej. Treść powyższego postanowienie pozostaje jednoznaczny także w świetle Regulaminu kredytowania działalności gospodarczej, który otrzymał kredytobiorca oświadczając, że się zapoznał z jego treścią, a który stosuje się w sprawach nieuregulowanych w przedmiotowej umowie (§ 24 umowy kredytu).

Z zapisu o możliwości przedłużenia umowy nie można wywieść, iż przedłużenie umowy kredytu było obowiązkiem banku, a do jej przedłużenia wystarczy złożyć tylko wnioski. Fakt prowadzenia i przebieg negocjacji dłużnika i pozwanego banku po dniu 28 lutego 2013 r., nie stanowi podstaw do przyjęcia, że doszło do zawarcia kolejnej umowy kredytu w sposób dorozumiany. W żadnej mierze o przedłużeniu okresu kredytowania, wbrew zarzutom powodów, nie świadczy o tym pismo pozwanego z dnia 27 marca 2013 r. w perspektywie warunków umowy z dnia 1 marca 2012 r. Na marginesie zauważyć można, iż bank nie pozostawił kredytobiorcy żadnych nowych środków pieniężnych do dyspozycji, nie udostępnił kredytu na kolejny okres, a zatem nie dokonał żadnej czynności pozwalającej na przyjęcie, iż w sposób dorozumiany doszło do zawarcia kolejnej umowy. Tym samym zarzut naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę tegoż pisma w świetle § 1 pkt 4 umowy kredytowej należy uznać na niezasadny.

Odnosząc się do zarzutu nieważności umowy poręczenia, z pewnością nie można przyjąć, by w zakresie kwoty 200.000 zł było to zobowiązanie przyszłe. Nie jest bowiem wiarygodnością przyszłą wiarygodność istniejąca w chwili zawierania umowy poręczenia, ale jeszcze niewymagalna. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu I instancji, iż w przedmiotowej sprawie ewentualne dalsze zobowiązania - koszty odsetek, koszty wezwań - w świetle literalnego brzmienia umowy poręczenia, odwołującej się wprost do umowy kredytu, również były zobowiązaniami określonymi, a treść umowy pozwala na ustalenie, jakich wiarygodności i w oparciu o jakie wartości można dochodzić.

W umowie kredytu poręczyciele zostali wymienieni z imienia i nazwiska – § 8 pkt 3 wymieniono czterech poręczycieli, w tym R. M. (1) i U. M..

Zgodnie z § 1 umowy poręczenia nr 1/10/07/RB/12 wynika, iż poręczycielowi U. M. (analogicznie R. M. (1)) znana była treść umowy, na podstawie której Bank udzielił kredytu w rachunku bieżącym w wysokości 200.000 zł na warunkach i terminach określonych w ww. umowie. Zgodnie z § 2 poręczyciel oświadczył, że poręcza za zobowiązania dłużnika określone w § 1, a poręczenie obejmuje zobowiązania dłużnika istniejące w chwili udzielenia poręczenia, jak i mogące powstać w przyszłości z tytułu wyżej wymienionej umowy wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami banku, na wypadek gdyby dłużnik nie dokonał tych zobowiązań w terminie (k. 25-26, k. 24-25 akt I C 1133/14).

Zgodnie z umową kredytu kredytobiorca zobowiązany był dokonać ostatecznej spłaty wykorzystanego kredytu, odsetek i innych należności w terminie do dnia 28 lutego 2013 r. (§ 7 ust. 2 i 3 umowy). Zgodnie zaś z § 11 ww. umowy od zadłużenia przeterminowanego z tytułu kredytu miały być pobierane odsetki podwyższone według zmiennej stopy procentowej w wysokości 4-krotności stopy kredytu lombardowego obowiązującej w okresie, za który odsetki są naliczane, a informacja o wysokości obowiązującego oprocentowania zadłużenia przeterminowanego podawana jest do wiadomości w sposób ogólnie dostępny w placówkach banku oraz na stronach internetowych banku. Zgodnie z § 3 ust. 3 i 4 za inne czynności związane z udzielonym kredytem, bank pobiera opłaty i prowizje zgodne z taryfą obowiązującą w dniu wykonywania czynności, w tym z tytułu: wysyłania do kredytobiorcy i poręczycieli monitów wzywających do dobrowolnej spłaty zadłużenia przeterminowanego, a aktualne stawki opłat i prowizji podawane są do wiadomości w sposób ogólnie dostępny w placówkach banku i na stronie internetowej Banku.

Kredytobiorca oświadczył nadto, iż otrzymał regulamin kredytowania działalności gospodarczej oraz wyciąg z taryf opłat i prowizji pobieranych przez Bank Spółdzielczy w P. oraz że zapoznał się z ich treścią (§ 24).

Także z treści oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji, które stanowi integralną część umowy kredytu, wynikały przysze zobowiązania. Dłużnik oświadczył, iż w przypadkach określonych w umowie, w szczególności niespłacenia długu w całości lub w części, odsetek umownych, prowizji i opłat bankowcy, podda się dobrowolnie egzekucji (k. 22 akt I C 1133/14). Z kolei zgodnie z treścią pełnomocnictwa do dysponowania środkami na rachunku bankowym dłużnik upoważnił bank do pobierania z jego rachunku kwoty niespłaconej w całości lub części wymagalnej należności banku wraz z odsetkami umownymi i przeterminowanymi, prowizją i innym kosztami wynikającymi z ww. umowy tj. kosztami wezwań (k. 22 akt I C 1133/14).

Wierzytelność banku na dzień wystawienia bankowych tytułów egzekucyjnych obejmowała wymagalną należność główną, kwotę z tytułu wezwań do zapłaty, kwotę z tytułu prowizji (3 zł) oraz kwotę z tytułu niespłaconych wymagalnych odsetek naliczonych za okres od dnia 1 marca 2013 r. do dnia 21 maja 2013 r. od należności głównej liczonych w wysokości równej 4-krotności kredytu lombardowego w NBP w stosunku rocznym (k. 11-12). Dalsze odsetki miały być naliczone również w oparciu i kredyt lombardowy NBP. Kwota wezwań do dłużnika i 4 poręczycieli, zgodnie z taryfą opłat (20 zł za wezwanie) wynosiła 100 zł. Wbrew twierdzeniom powodów wszystkie wierzytelności były wskazane, określony był także ich sposób wyliczenia.

Za przyjęciem, iż w przedmiotowej sprawie wierzytelności zostały określone przemawia także wykładania celowościowa 878 k.c. Przepis ten ma chronić poręczyciela, żeby nie poręczył za zobowiązania, którego w ogóle nie można przewidzieć. Linia orzecznicza Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednolita i już utrwalona. Sąd Apelacyjny w całości podziela poglądy przytoczone przez Sąd Okręgowy.

Treść art. 878 § 1 k.c. nie daje podstaw do tego, aby można poręczenia za dług przyszły uzależniać od określenia tego długu w postaci wskazanej w poręczeniu kwoty. Przepis ten wymaga tylko, aby dług przyszedł, za który się poręcza, był określony (zob. wyrok SA w Katowicach z 26.06.2014 r., V ACA 104/14, L.). Ważność poręczenia za dług przyszły nie jest zależna od wskazania w umowie poręczenia kwoty tego długu, lecz wystarczy aby można było uznać taki dług za określony (zob. wyrok SN z 11.12.2009 r., V CSK 215/09; tak też później SN w wyroku z 13.5.2010 r., IV CSK 558/09, OSNC 2010, Nr 12, poz. 168 i n. oraz SA w S. w wyroku z 31.7.2012 r., I ACA 228/12, niepubl., w

którym stwierdzono, że wystarczy ustalenie jedynie zakresu długu, co nie musi być jednoznaczne ze wskazaniem wysokości świadczenia pieniężnego, w szczególności wówczas, gdy w chwili udzielania poręczenia nie da się go precyzyjnie określić). Oznaczenie górnej granicy, a więc zakresu odpowiedzialności poręczyciela musi więc nastąpić w chwili składania przezeń pisemnego oświadczenia o przyjęciu poręczenia za dług przyszły, a nadto musi być ono na tyle wyraźne, aby można było się zorientować w sposób nie budzący wątpliwości, jaki zakres odpowiedzialności przejmuje poręczyciel. Jeśli więc oznaczenie górnej granicy odpowiedzialności poręczyciela nie jest ściśle lub nie zostało dokonane w sposób nie budzący wątpliwości, to nie można uznać, iż doszło do dokonania ważnego poręczenia za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej (zob. wyrok SN z 11.12.2009 r. V CSK 215/09, L.). W umowie poręczenia należy wówczas określić stosunek prawny, z którego powstanie zabezpieczana wierzytelność. Nie podlega ograniczeniu z art. 878 § 1 k.c. poręczenie za dług z umowy pożyczki obejmujący kapitał i odsetki umowne, których rozmiaru (kwoty) nie można z góry przewidzieć (zob. wyrok SN z 21.10.2004 r., V CK 124/04, PB 2005, Nr 5, s. 10).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy podkreślić, że odczytując umowę poręczenia wraz umowa kredytu i załącznikami oraz postanowieniami regulaminu i taryfy opłat i prowizji, nie można przyjąć, iż którakolwiek z ww. wierzytelności nie była w umowie określona, zaś poręczyciel nie wiedział za jaki dług poręcza. Na marginesie zaznaczyć można, iż odwołanie się przez Sąd Okręgowy do kwoty 340.000 zł wskazanej jako limit egzekucji miało tylko i wyłącznie takie znaczenie, iż niezależnie od wskazanych w umowie długów przyszłych, łączna kwota wierzytelności nie przekroczy tejże sumy. Powyższe pozostawało bez wpływu na przyjętą ocenę prawną ważności umowy poręczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punktach I 2 i II 2 w ten tylko sposób, że obniżył zasądzone z tytułu zwrotu kosztów postępowania kwoty 7.217 zł do kwot po 3.617 zł, a na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelacje w pozostałym zakresie.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Uwzględniając treść art. 105 § 2 k.p.c. Sąd II instancji zasądził solidarnie od D. M. (2) i U. M. na rzecz Banku Spółdzielczego w P. kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, analogicznie rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego zasądzonych od R. M. (2). Koszty zastępstwa procesowego Sąd II instancji ustalił zgodnie z § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 461 poz. 490 ze zm.).